

Библиотека Матице српске

Tv 1403

JASENOVAC

Tv I 1403

ID=34583559

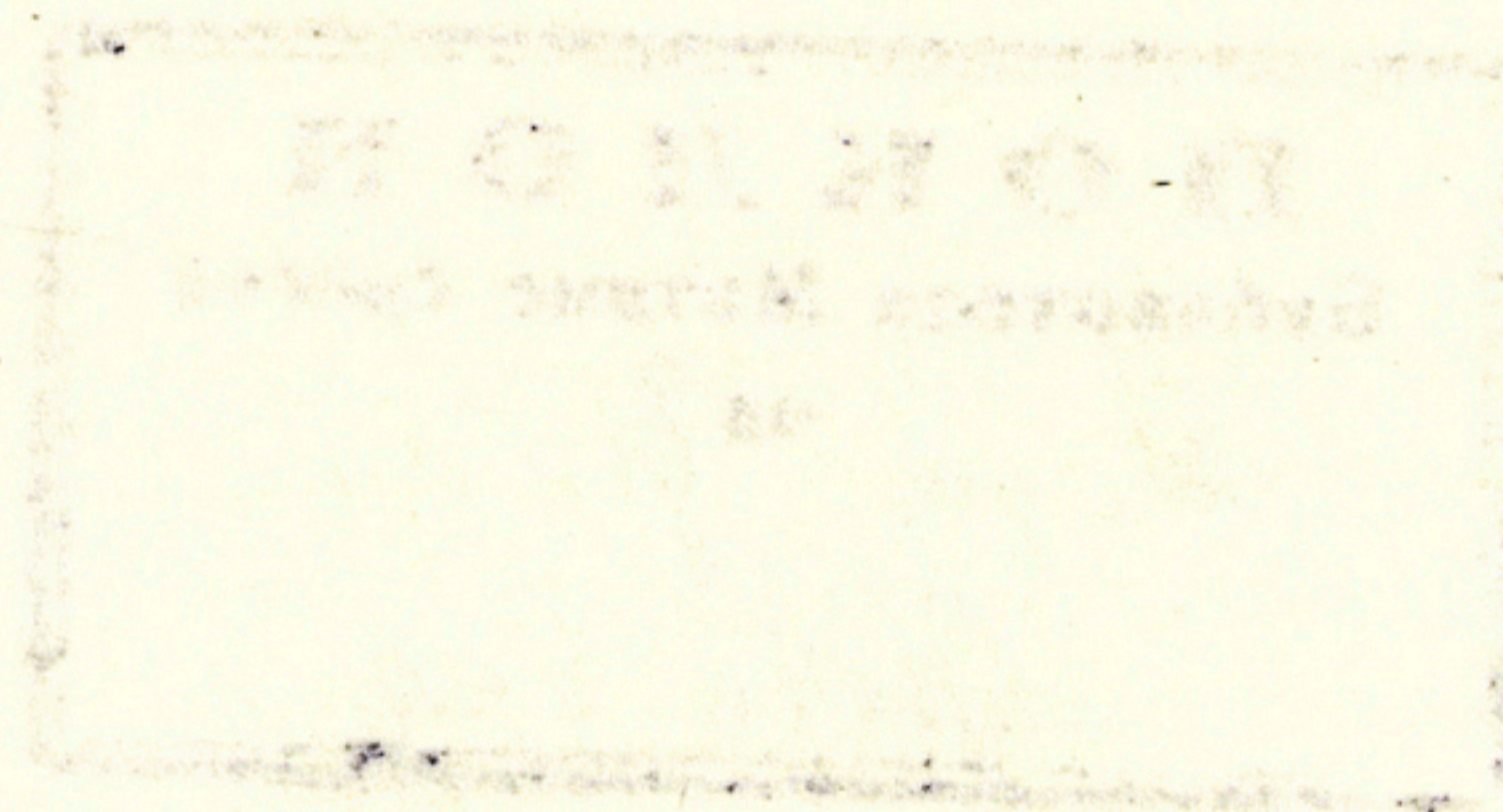
Spomenik u Jasenovcu

(OSNOVNA ZAMISAO)

Rješanje u cjelini, odabrani elementi i njihovo međusobno disponiranje ne evociraju slike strave i užasa, već, spomenik svojom osnovnom metaforom treba da izrazi jednu vječitu ljudsku istinu — da je život neuništiv, da je jači od smrti. I zato je kao osnovni simbol izabran baš cvijet, znak vječitog obnavljanja, i poslije niza varijanti stiliziran kao cvijet — građevina, kao superstruktura okrenuta kriptom prema žrtvama iz kojih vuče svoj korijen, i krunom, nekom vrstom obrnute kupole — prema svjetlosti i suncu simbolično, prema životu i slobodi.

19. V 1966.

PROF. B BOGDANOVIC

JASENOVAC

ПОКЛОН
Библиотеци Матице српске
Мира од Уједиња,
Нови Сад.

МНВ. ОР. 2504

Koncentracioni logor Jasenovac — slika strave, mučenja, patnje i smrti. Mjesto najmasovnijih divljanja ustaša.

Takovo uništavanje ljudskih života i takve metode kojima se služio fašizam, povijest nije zabilježila. Nacisti su najprije u Hitlerovoj Njemačkoj fizički uništili svakoga tko je stremio progresu i humanizmu, sve ljudsko. Krvlju i smrću obračunali su s radničkim pokretom i komunističkom partijom. Koncentracioni logori postali su

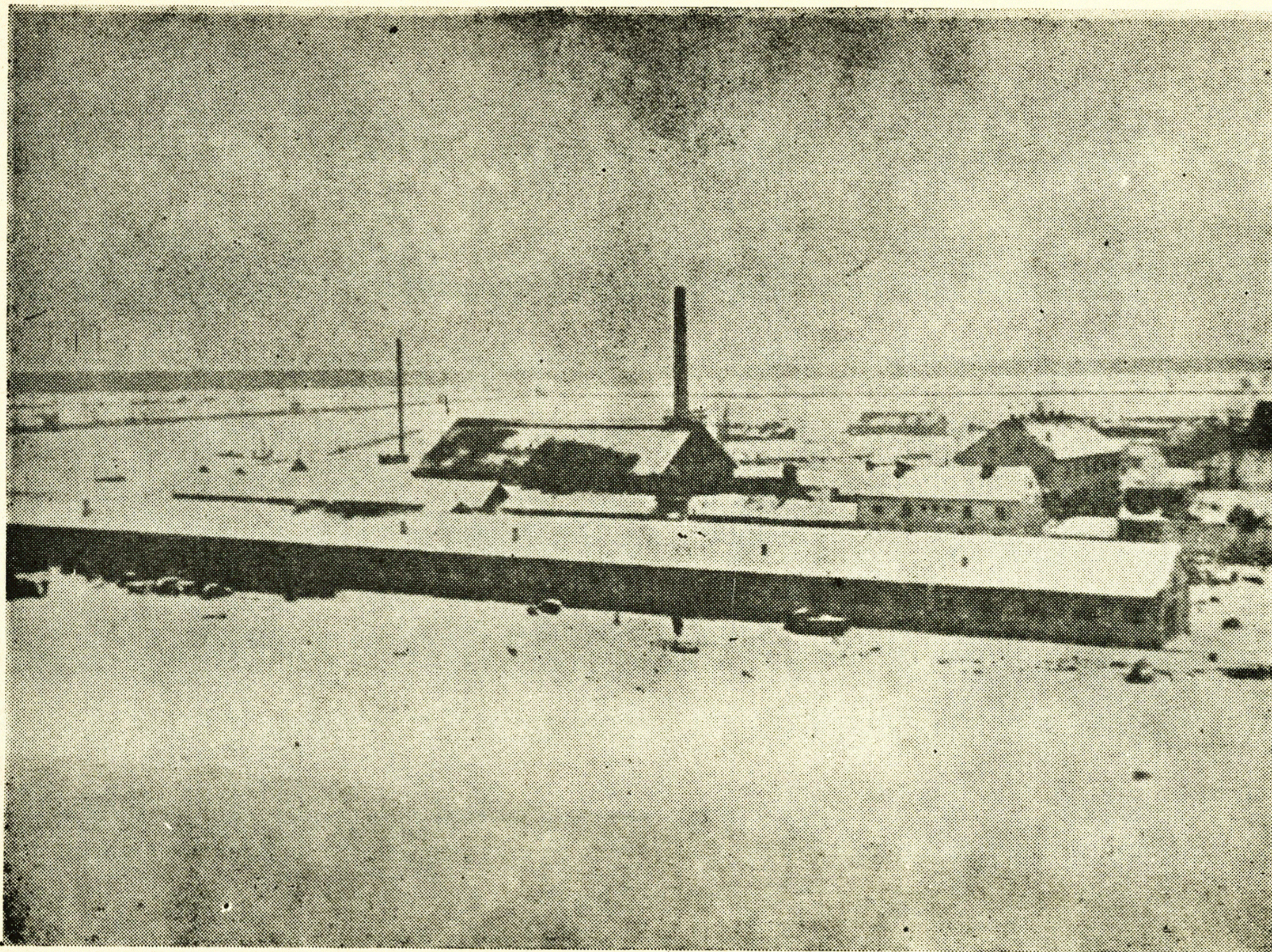
tvornice smrti. Počinjen je genocid nečuvenih razmjera.

Silom tehnički usavršenog oružja i vojskom indoktriniranom nacističkom ideologijom, fašizam se geografski širio sijući okrutnu smrt milijuna ljudi. Sobom je donosio i koncentracione logore. Gdje mu je otpor bio odlučniji, ljudski životi su okrutnije i masovnije uništavani. Ovdje, u našoj zemlji, gdje je Komunistička partija digla narod na oružanu borbu protiv fašističkog okupatora, kvislinga i vladajućih klasa Kraljevine Jugoslavije, fašizam

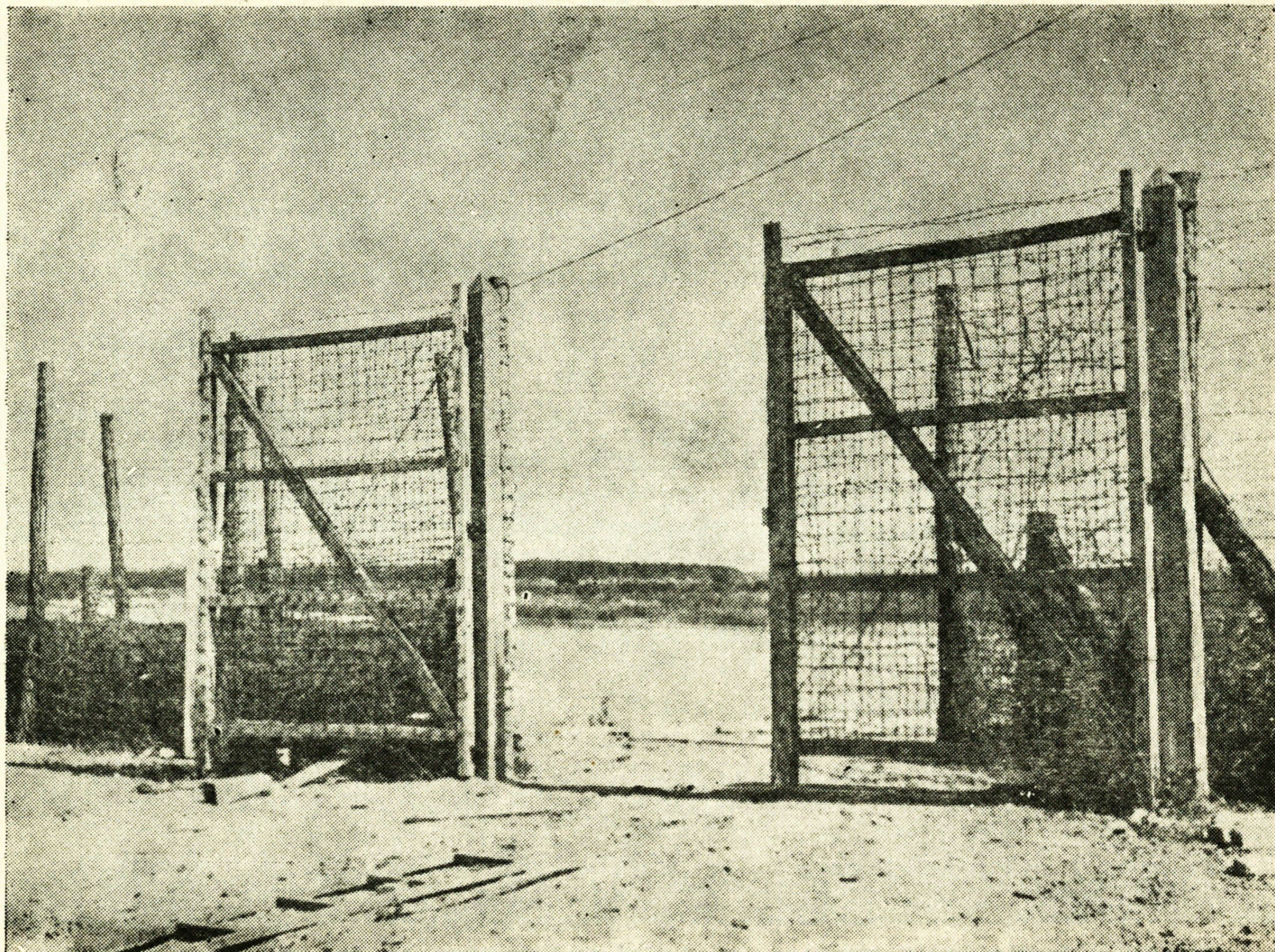
je tokom četiri godine okupacije svirepo prekidao živote naših ljudi, žena, djece i staraca. Među koncentracionim logorima koji su postojali na okupiranom teritoriju Jugoslavije, konclogor u Jasenovcu, po broju usmrćenih u njemu, daleko premašuje ostale. Ovdje su ustaše — kvislinzi i dio oružanih formacija kontrarevolucije — počinili zločinstva nad golemim brojem svojih sunarodnjaka svih dobi, nacionalnosti i vjeroispovijesti. Ubijani su najprije komunisti, a onda na isti, najbestijalniji način, mnoštvo drugih: muškaraca i žena, djece i staraca.

Prvi zatočnici dovedeni su u »Verzalov logor I« kod Jasenovca u ljetu

1941. godine. Ubrzo je osnovan i drugi između Jasenovca i Krapja — »Logor II«. Potkraj 1941. ovi logori su likvidirani, a na prostoru istočno od Jasenovca, na mjestu gdje je ranije bila ciglana, osnovan je »Logor III«. Na tom mjestu danas je Spomenik, kojim se izražava pijetet svima onima, čija su srca u ovom logoru prestala kucati od okrutne ruke krvnika, a podigle su ga generacije danas svih živih: oni koji su u oružanoj revoluciji potukli okupatora i kvislinge i oni koji su u miru odrasli, te danas svi zajedno grade socijalizam kao najčvršću branu da se više nikada ne ponovi takova tragedija u povijesti naših naroda.

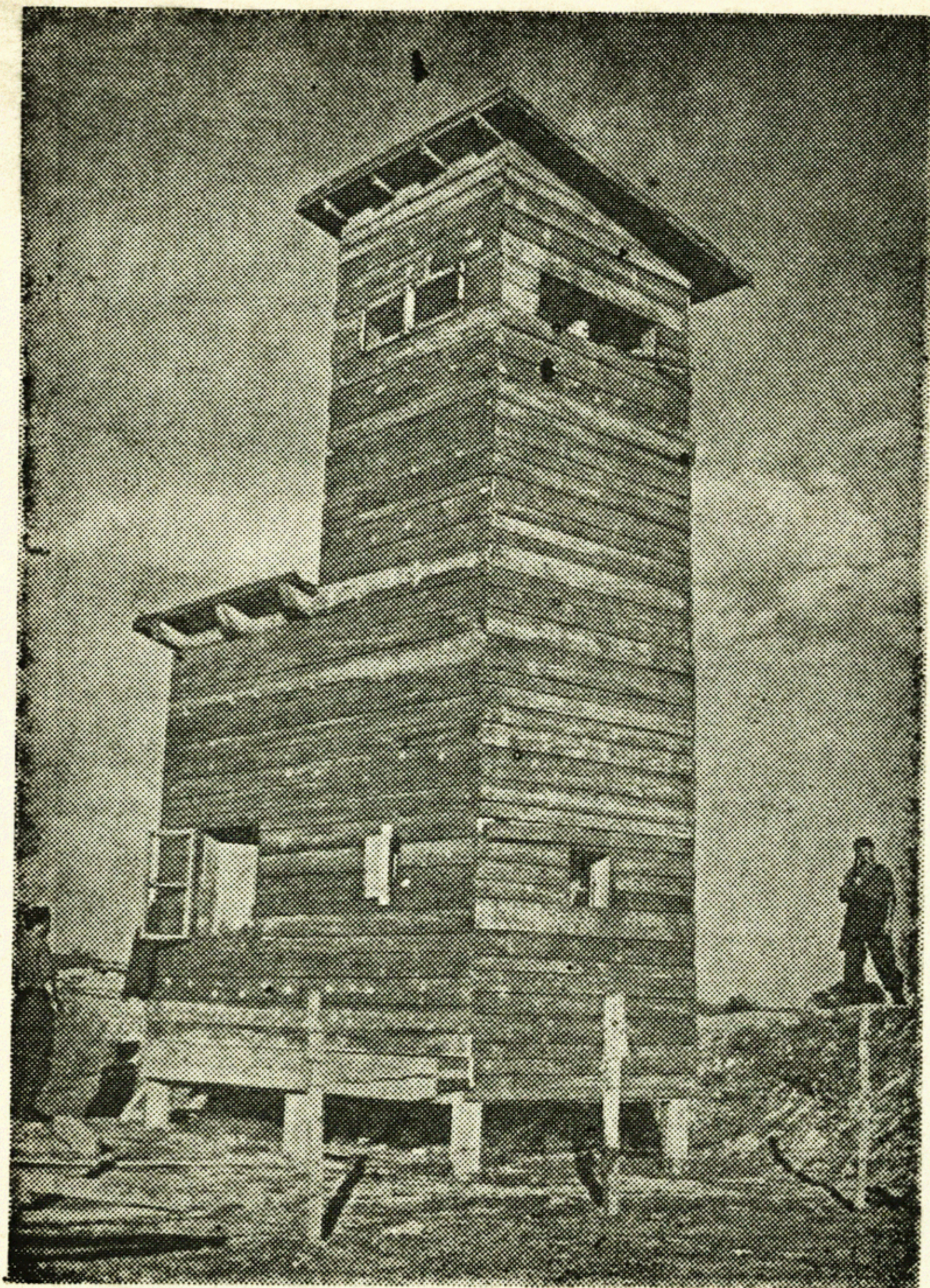
Snimak iz ustaške dokumentacije — opći pogled na koncentracioni logor Jasenovac, najstrašnji fašistički logor smrti u Hrvatskoj. Hiljade i hiljade zatočenika, pretrpanih u tješnjim barakama ili naprosto pod otvorenim nebom, izgladnjelih, slabo odjevenih i izloženih vremenskim nepogodama i zaraznim bolestima, tjeranih na iscrpljujući robovski rad, prepuštenih na milost i nemilost ustaša koji su ih zvjerski maltretirali i samovoljno odlučivali o njihovom životu i smrti, dočekalo je u ovom logoru mučeničku smrt od ustaškog noža i bata, ili od gladi i bolesti.

Jedna od vrata na ogradi koncentracionog logora Jasenovac kroz koja su zatočnici dovedeni u logor. Malo se onih koji su ušli na ova vrata — vrata fašističkog pakla — vratilo u život.

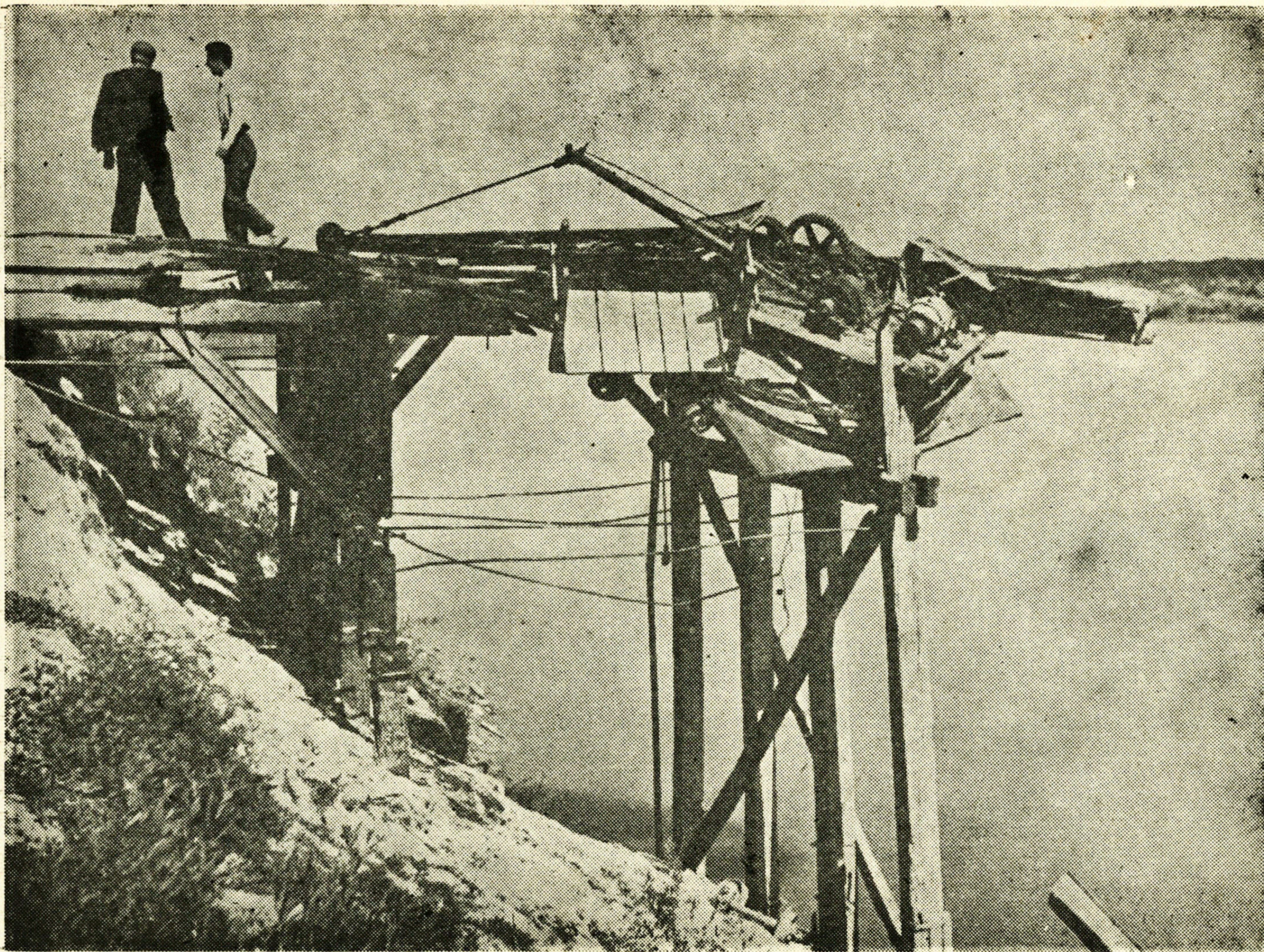
Izmučeni i izgladnjeli zatočnici pletu košare — jedna od blažih formi robovskog rada u Jasenovcu.

Stražarska kula u Jasenovcu. Područje logora bilo je okruženo gustom bodljikavom žicom a na važnijim tačkama bile su podignute stražarske kule u kojima su se danju i noću nalazili ustaški stražari s mitraljezima uperenim u zatočenike, spremni da na najmanji povod zapucaju.

Zig smrti i užasa — originalni pečatnjak jasenovačkog logora.

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

Takozvani granik — stara dizalica na obali Save, jedno od mjesta užasa u Jasenovcu na kojem su ustaše nožem i batom pobili hiljade zatočenika, a leševe bacali u Savu.

Takozvana lančara — predratna tvornica lanaca u Jasenovcu, zgrada u kojoj su deseci hiljada izmučenih, gladnih i prozeblih zatočenika bez konca i kraja radili pod krvničkim nadzorom ustaša.

U spomen žrtvama ustaških zločina u Jasenovcu. Telefonsko-telegrafski stup na kojem su ustaše 1944. vješali zatočenike, označen je spomen pločom. Na stupu je i vijenac položen u znak pijeteta ustaškim žrtvama.

Spaljeni koncentracioni logor Jasenovac nakon oslobođenja 1945. Pred svoj bijeg iz Jasenovca pred nadiranjem oslobodilačke Jugoslavenske armije ustaše su pokušali uništiti tragove svojih zločina paljenjem objekata u logoru, a zatim i samog sela Jasenovac.

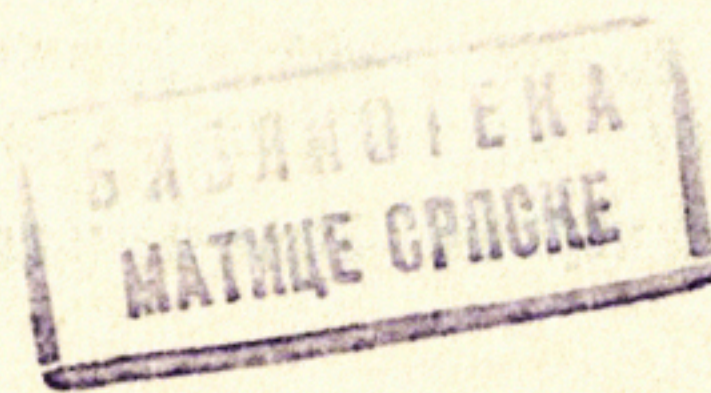
Spaljeni Jasenovac nakon oslobođenja 1945.

Mjesto Jasenovac leži uz željezničku prugu Zagreb — Beograd, na lijevoj obali rijeke Save nedaleko ušća rijeke Une u Savu, na visini od 194 metra iznad morske površine, a potpada pod općinu Novska, kotar Siskak. Ima oko 1.900 stanovnika. Sjedište je mjesnog ureda. Jasenovac ima riječno pristanište, poštu, zdravstvenu stanicu, veterinarsku stanicu, kinematograf, dom kulture, željezničku stanicu, osnovnu školu, šumariju, te željeznički i pontonski most preko rijeke Save.

Jasenovac se spominje već 1536. godine kao grad Mihaila Svetačkog kada ga je zauzeo Husref-beg. Godine 1805—1813. kod Jasenovca je bila carska tromeđa koja je dijelila Austriju, Napoleonovu Iliriju i Tursku. Godine 1939. imao je 2.918 stanovnika.

Današnji Jasenovac ima izgled maloga gradića, s mnoštvom novih zdanja, asfaltiranim ulicama, uređenim zelenim površinama i s intenzivnim društvenim i kulturnim životom. Njegovi građani već godinama uplaćuju mjesni samodoprinost i uz pomoć komune uređuju svoje mjesto. Većina stanovništva bavi se poljoprivredom, a dobar dio je zaposlen u privredi i društvenim službama u Novskoj, Sisku i dr. Lijepo mjesto privlači brojne goste i zbog obližnjih izrazito bogatih ribolovnih i lovničkih revira i domaćih specijaliteta.

Svake godine tisuće ljudi, rodbina bivših logoraša, preživjeli logoraši i surborci dolaze u posjet Jasenovcu, dolaze da odaju počast mrtvima i da se podsjetite na užase fašizma. U toku postojanja ovog logora, samo iz Jasenovca ubijeno je ili otjerano u druge logore 374 stanovnika.

**IZDAVAČ: NOVINSKA I RADIO-INFORMATIVNA USTANOVA »JEDINSTVO«
SISAK — ZA IZDAVAČA: BOŽIDAR BABIĆ — GODINA IZDANJA 1966 —
ŠTAMPANO U 50.000 PRIMJERAKA — TISAK: TISKARA I KNJIGOVEZNICA
»JOŽA ROŽANKOVIĆ« SISAK.**

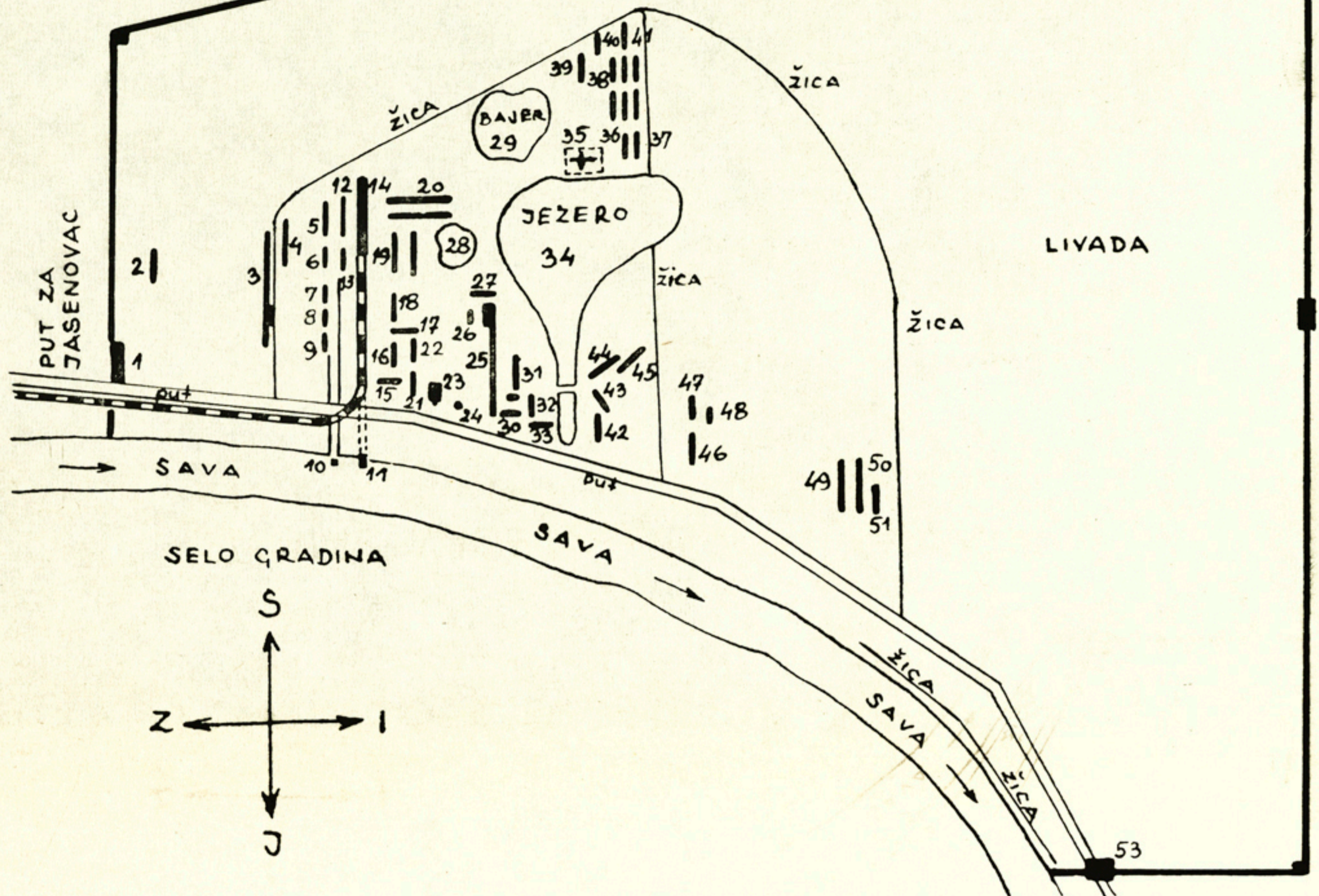
БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

**IZDAVAČ: NOVINSKA I RADIO-INFORMATIVNA USTANOVA »JEDINSTVO«
SISAK — ZA IZDAVAČA: BOŽIDAR BABIĆ — GODINA IZDANJA 1966 —
ŠTAMPANO U 50.000 PRIMJERAKA — TISAK: TISKARA I KNJIGOVEZNICA
»JOŽA ROŽANKOVIĆ« SISAK.**

KONCENTRACIONI LOGOR
JASENOVAC III

Mj: 1:5000

52 LOGOR 3C

TUMAČ NACRTA LOGORA JASENOVAC

1. STRAŽARNICA I UPRAVITELJSTVO LOGORA (ULAZ U LOGOR)	29. MALA ZEMLJA ZA CIGLU
2. RAFINERIJA	30. TZV. BAJER ODAKLE SE UZIMALA ZEMLJA ZA CIGLU
3. GLAVNO SKLADIŠTE	31. REMENARIJA
4. SKLADIŠTE I RADIONICE	32. ŠTALA
5. ŠUPA ZA CIGLE	33. KANCELARIJA NADZORNIKA
6. LANČARA	34. KANCELARIJA GRUPNIKA I RADIONICE
7. UPRAVITELJSTVO LOGORA	35. VELIKO JEZERO S DRVENIM MOSTOM
8. PAKETARNICA	36. ZATOČENIČKO GROBLJE
9. ZVONARA	37. BOLNICA
10. SKELA NA SAVI	38. AMBULANTA
11. GRANIK NA SAVI	39. 6 BARAKA ZA NASTAMBU ZATOČENIKA
12. ŠUPA ZA CIGLE	40. POMOĆNA KUHINJA
13. CIGLANA	41. KUHINJA
14. ŠUPE RADIONICE (TZV. TUNEL)	42. BARAKA OBRTNE GRUPE
15. STRAŽARA	43. ŠTALA
16. NASTAMBA USTAŠKIH ČASNIKA	44. KUHINJA
17. STOLARIJA	45. MLJEKARNA I MESNICA
18. KUHINJA I NASTAMBA USTAŠA	46. ZGRADA ŽENSKOG LOGORA
19. DVIJE ŠUPE ZA CIGLE	47. NOVA MESNICA
20. DVIJE ŠUPE ZA CIGLE	48. LEDANA
21. PILANA	49. SVINJAC
22. ŠUPA	50. USTAŠKE RADIONICE I NASTAMBE
23. POGON SA DIMNJAKOM (ELEKTRIČNA CENTRALA)	51. ZGRADA ŽENSKOG LOGORA
24. KREČANA	52. KUHINJA
25. EKONOMIJA	53. LOGOR III-c
26. UGLJENARA	54. IZLAZ IZ LOGORA I STRAŽARNICA (ISTOČNA VRATA).
27. DRVARA I PEKARA	
28. ISKOPANA JAMA, ODAKLE SE UZI-	

БИБЛИОТЕКА
МАШИНОСТРОЕНИЯ

